
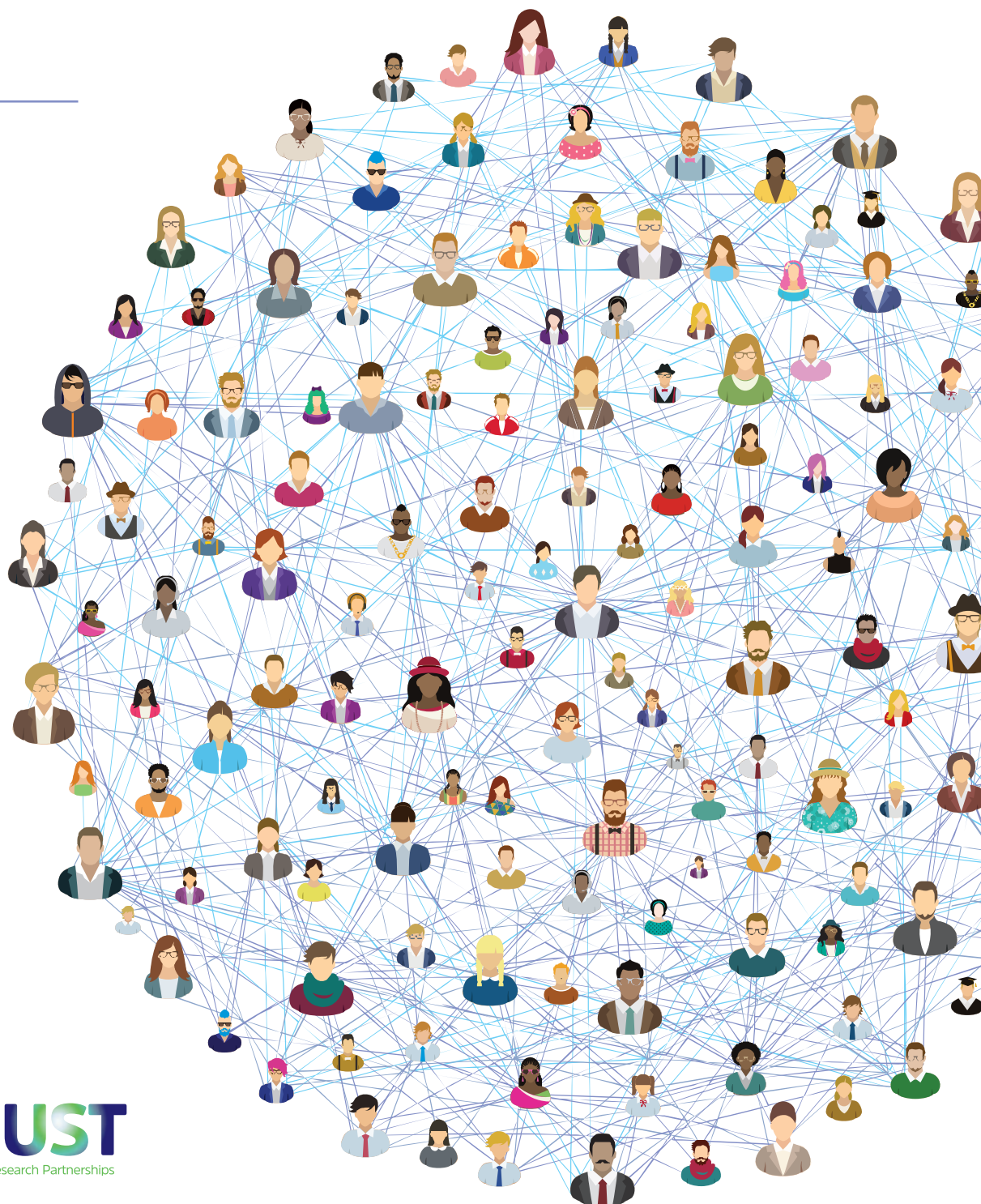
ΚΩΔΙΚΑΣ TRUST

ΕΝΑΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΔΙΚΑΙΕΣ

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ

---

www.globalcodeofconduct.org/

ΚΩΔΙΚΑΣ TRUST ΕΝΑΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΔΙΚΑΙΕΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ

Οι ερευνητικές συνεργασίες μεταξύ περιβαλλόντων υψηλού και χαμηλότερου εισοδήματος μπορεί να είναι εξαιρετικά επωφελείς και για τα δύο μέρη. Ή μπορεί να οδηγήσουν σε πρακτικές εξαγωγής ανήθικων ερευνητικών πρακτικών σε χώρες/περιβάλλοντα με χαμηλότερη οικονομική ανάπτυξη.

Ο Παγκόσμιος Κώδικας Δεοντολογίας για Δίκαιες Ερευνητικές Συμπράξεις αντιμετωπίζει την εξαγωγή ανήθικων ερευνητικών πρακτικών προς Χώρες/Περιοχές με Περιορισμένους Πόρους:

- Παρέχοντας καθοδήγηση σε όλο το φάσμα των ερευνητικών κλάδων
- Παρουσιάζοντας σαφείς, σύντομες διαβεβαιώσεις σε απλή γλώσσα για να επιτύχει τη μεγαλύτερη δυνατή προσβασιμότητα
- Εστιάζοντας σε ερευνητικές συνεργασίες που εμπεριέχουν σημαντικές ανισοροπίες όσον αφορά την ισχύ, τους πόρους και τις γνώσεις
- Χρησιμοποιώντας ένα νέο πλαίσιο που βασίζεται στις αξίες του δικαίου, του σεβασμού, της πρόνοιας και της ειλικρίνειας

- Προσφέροντας μια ευρεία γκάμα εκπαιδευτικού υλικού και συναφών πληροφοριών για την υποστήριξη του Κώδικα, και
- Συμπληρώνοντας τον Ευρωπαϊκό Κώδικα Δεοντολογίας για την Ακεραιότητα της Έρευνας μέσω μιας ειδικότερης εστίασης στην έρευνα σε περιβάλλοντα/χώρες/περιοχές με περιορισμένους πόρους.

Όσοι εφαρμόζουν τον Κώδικα αντιτίθενται στα διπλά πρότυπα στην έρευνα, και υποστηρίζουν τις μακροπρόθεσμες, δίκαιες ερευνητικές σχέσεις μεταξύ εταιρών που εδρεύουν σε περιβάλλοντα χαμηλότερου και εκείνων που βρίσκονται σε χώρες/περιοχές υψηλού εισοδήματος, οι οποίες βασίζονται στις αξίες του δικαίου, του σεβασμού, της πρόνοιας και της ειλικρίνειας.

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

ΑΡΘΡΟ 1

Η συνάφεια της έρευνας με το τοπικό πλαίσιο είναι απαραίτητη και θα πρέπει να καθορίζεται σε συνεργασία με τους τοπικούς εταίρους. Έρευνα που δεν είναι σχετική με τον τόπο όπου λαμβάνει χώρα επιβαρύνει χωρίς να προσφέρει οφέλη.

ΑΡΘΡΟ 2

Οι τοπικές κοινότητες και οι συμμετέχοντες στην έρευνα θα πρέπει να περιλαμβάνονται σε ολόκληρη την ερευνητική διαδικασία, όπου αυτό είναι εφικτό, από την σχεδίαση μέχρι την ολοκλήρωση της μέσω της συλλογής και αξιολόγησης της ανατροφοδότησης, για να εξασφαλιστεί η δίκαιη αντιπροσώπευση της άποψής τους. Αυτή η προσέγγιση αντιπροσωπεύει την Πρακτική της Ορθής Συμμετοχής.

ΑΡΘΡΟ 3

Η ανατροφοδότηση σχετικά με τα ευρήματα της έρευνας θα πρέπει να παρέχεται στις τοπικές κοινότητες και σε όσους συμμετέχουν

στην έρευνα. Θα πρέπει να παρέχεται με τρόπο που να είναι κατάλληλος, άμεσα κατανοητός και ουσιαστικός.

ΑΡΘΡΟ 4

Οι τοπικοί ερευνητές θα πρέπει να περιλαμβάνονται, όπου αυτό είναι εφικτό, σε ολόκληρη την ερευνητική διαδικασία, συμπεριλαμβανομένου του σχεδιασμού και υλοποίησης της μελέτης, της ιδιοκτησίας των δεδομένων, της πνευματικής ιδιοκτησίας και της συγγραφής δημοσιεύσεων.

ΑΡΘΡΟ 5

Η πρόσβαση των ερευνητών σε οποιοδήποτε βιολογικούς ή γεωργικούς πόρους κάθε είδους, ανθρώπινο βιολογικό υλικό, παραδοσιακή γνώση, πολιτιστικά τεχνουργήματα ή μη ανανεώσιμους πόρους όπως ορυκτά θα πρέπει να διέπεται από την ελεύθερη και εκ των προτέρων ενημερωμένη συγκατάθεση των ιδιοκτητών ή θεματοφυλάκων. Επίσης συμφωνίες θα πρέπει να διέπουν την μεταφορά στους ερευνητές οποιοδήποτε υλικού ή γνώσης, με βάση όρους που καθορίζονται από κοινού με τους θεματοφυλάκες των πόρων ή τους κατόχους της γνώσης.

ΑΡΘΡΟ 6

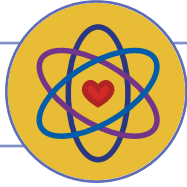
Οποιοδήποτε πλαίσιο έρευνας που χρησιμοποιεί βιολογικά υλικά και συνδεδεμένες πληροφορίες όπως παραδοσιακές γνώσεις ή δεδομένα γενετικής ακολουθίας, θα πρέπει να διευκρινίζει στους συμμετέχοντες τα πιθανά χρηματικά και μη οφέλη που ενδέχεται να προκύψουν. Με βάση την κουλτούρα της περιοχής, θα πρέπει να καταρτιστεί από κοινού ένα κατάλληλο σχέδιο για τον καταμερισμό των οφελών σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, και αυτό να επικαιροποιείται τακτικά καθώς εξελίσσεται η έρευνα. Οι ερευνητές από περιβάλλοντα υψηλού εισοδήματος θα πρέπει να έχουν επίγνωση της διαφοράς ισχύος και πόρων κατά τις συζητήσεις για την κατανομή των οφελών, και να καταβάλλουν διαρκείς προσπάθειες να περιλαμβάνουν στον διάλογο όσα μέρη έχουν μειωμένες δυνατότητες.

ΑΡΘΡΟ 7

Είναι σημαντικό να αποζημιώνονται τα τοπικά συστήματα υποστήριξης έρευνας, όπως οι μεταφραστές, οι διερμηνείς, ή/και οι τοπικοί συντονιστές. Η αποζημίωση τους θα πρέπει να είναι δίκαιη με βάση την συμβολή τους στα ερευνητικά έργα.

ΣΕΒΑΣΜΟΣ

ΑΡΘΡΟ 8

Πιθανές πολιτιστικές ευαισθησίες και ιδιαιτερότητες θα πρέπει να διερευνώνται/ εντοπίζονται πριν από την έρευνα, από κοινού με τις τοπικές κοινότητες, τους συμμετέχοντες στην έρευνα και τους τοπικούς ερευνητές για να αποφευχθεί η παραβίαση των εθιμοτυπικών πρακτικών. Η έρευνα πρέπει να είναι εθελοντικού χαρακτήρα για τους συμμετέχοντες. Δεν πρέπει να αποτελεί μια άσκηση με αποστολή να επιβάλει διαφορετικές ηθικές αξίες/πρότυπα. Εάν οι ερευνητές από τα περιβάλλοντα υψηλού εισοδήματος δεν μπορούν να συμφωνήσουν σε ένα κοινό τρόπο

διεξαγωγής της έρευνας που να είναι αποδεκτός από τους τοπικούς ενδιαφερομένους, τότε η έρευνα δεν πρέπει να πραγματοποιηθεί.

ΑΡΘΡΟ 9

Η συναίνεση της κοινότητας θα πρέπει να εξασφαλίζεται μέσα από τις αναγνωρισμένες τοπικές δομές, εάν αυτό απαιτείται. Χωρίς να παραγνωρίζεται η ατομική συναίνεση, η συγκατάθεση της κοινότητας μπορεί να αποτελέσει ηθική προϋπόθεση και ένα σημάδι σεβασμού προς ολόκληρη την κοινότητα. Είναι ευθύνη του ερευνητή να εντοπίσει τις τοπικές απαιτήσεις και ιδιαιτερότητες.

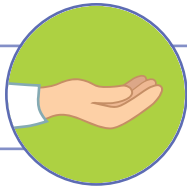
ΑΡΘΡΟ 10

Όπου είναι δυνατόν, θα πρέπει να επιζητείται η τοπική ηθική αξιολόγηση/έγκριση. Είναι υψίστης σημασίας όπως τα ερευνητικά έργα να εγκρίνονται από μία επιτροπή ηθικής αξιολόγησης της έρευνας στην χώρα διεξαγωγής της έρευνας, όπου υπάρχει τέτοιου είδους επιτροπή, ακόμη και αν υπάρχει ήδη τέτοια έγκριση της έρευνας από την χώρα/περιβάλλον υψηλού εισοδήματος.

ΑΡΘΡΟ 11

Οι ερευνητές από περιβάλλοντα/χώρες υψηλού εισοδήματος θα πρέπει να επιδεικνύουν σεβασμό προς τις επιτροπές ηθικής αξιολόγησης της φιλοξενούσας χώρας.

ΦΡΟΝΤΙΔΑ

ΑΡΘΡΟ 12

Οι διαδικασίες ενημερωμένης συγκατάθεσης θα πρέπει να προσαρμόζονται στις τοπικές απαιτήσεις προκειμένου να γίνονται πραγματικά κατανοητές και να οδηγούν σε τεκμηριωμένη λήψη αποφάσεων.

σε χώρες υψηλού εισοδήματος). Εάν και όταν επιτρέπονται τέτοιες εξαιρέσεις, θα πρέπει να χρησιμοποιείται η διεθνώς αναγνωρισμένη πρακτική του «συμμορφωθείτε ή εξηγηθείτε», δηλαδή οι εξαιρέσεις θα πρέπει να συμφωνούνται από κοινού με τους τοπικούς ενδιαφερόμενους και ερευνητές, και θα πρέπει να δικαιολογούνται ρητά, με διαφάνεια και με τρόπο που να είναι εύκολα προσβάσιμος από τα ενδιαφερόμενα μέρη.

τους εταίρους και τις αρχές, και να παρακολουθούνται κατά την διάρκεια της μελέτης.

ΑΡΘΡΟ 17

Σε περιπτώσεις όπου οι τοπικοί κανονισμοί για την ευημερία των ζώων είναι ανεπαρκείς ή ανύπαρκτοι σε σχέση με την χώρα προέλευσης του ερευνητή, τότε τα πειράματα που περιλαμβάνουν ζώα θα πρέπει πάντα να πραγματοποιούνται με βάση τα υψηλότερα πρότυπα προστασίας των ζώων.

ΑΡΘΡΟ 13

Θα πρέπει να παρέχεται μια σαφής διαδικασία για ανατροφοδότηση, υποβολή παραπόνων, ή καταγγελίες για παραβίαση των κανόνων, και η οποία να είναι πραγματικά προσβάσιμη τόσο σε όσους συμμετέχουν στην έρευνα όσο και στους τοπικούς εταίρους για να εκφράσουν τυχόν ανησυχίες όσον αφορά την ερευνητική διαδικασία. Αυτή η διαδικασία θα πρέπει να καταρτίζεται από κοινού με τους τοπικούς εταίρους κατά την έναρξη της έρευνας.

ΑΡΘΡΟ 15

Εκεί που η συμμετοχή στην έρευνα θα μπορούσε να οδηγήσει σε στιγματισμό (π.χ. έρευνα σε σεξουαλικά μεταδιδόμενες ασθένειες), ενοχοποίηση (π.χ. σεξουαλική εργασία), διακρίσεις ή απροσδιόριστο προσωπικό ρίσκο (π.χ. έρευνα σε πολιτικές πεποιθήσεις), θα πρέπει να συμφωνούνται/ λαμβάνονται ειδικά μέτρα για την προστασία και την ευημερία των συμμετεχόντων στην έρευνα σε συνεργασία με τους τοπικούς εταίρους.

ΑΡΘΡΟ 18

Σε περιπτώσεις όπου οι κανονισμοί για την προστασία του περιβάλλοντος και τη ρύθμιση των βιολογικών κινδύνων είναι ανεπαρκείς ή ανύπαρκτοι σε τοπικό επίπεδο σε σχέση με τη χώρα προέλευσης του ερευνητή, τότε η έρευνα θα πρέπει πάντα να διεξάγεται σύμφωνα με τα υψηλότερα πρότυπα προστασίας του περιβάλλοντος.

ΑΡΘΡΟ 14

Έρευνα η οποία θα συναντούσε σημαντικούς περιορισμούς ή θα απαγορευόταν σε ένα περιβάλλον/χώρα υψηλού εισοδήματος θα πρέπει να μην υλοποιείται ούτε σε ένα περιβάλλον χαμηλού εισοδήματος. Εξαιρέσεις θα μπορούσαν να επιτραπούν στο πλαίσιο συγκεκριμένων τοπικών συνθηκών (π.χ. σε σχέση με ασθένειες που δεν είναι διαδεδομένες

ΑΡΘΡΟ 16

Πριν από την έρευνα θα πρέπει να διερευνάται εάν και κατά πόσο οι τοπικοί πόροι θα μπορούσαν να εξαντληθούν προκειμένου να προσφερθούν προσωπικό ή άλλοι πόροι στο νέο έργο (π.χ. νοσοκόμοι/ες ή εργαστηριακό προσωπικό). Σε αυτή την περίπτωση, οι επιπτώσεις θα πρέπει να συζητηθούν λεπτομερώς μαζί με τις τοπικές κοινότητες,

ΑΡΘΡΟ 19

Σε περιπτώσεις όπου η έρευνα θα μπορούσε να ενέχει κινδύνους για την υγεία ή την ασφάλεια των ερευνητών, ή που θα μπορούσε να εκθέσει τους ερευνητές σε κρίση συνειδήσεως, τότε θα πρέπει να συμφωνούνται εκ των προτέρων ειδικά προσαρμοσμένα σχέδια διαχείρισης του κινδύνου, μεταξύ της ερευνητικής ομάδας, των τοπικών εταίρων και των εργοδοτών.

ΤΙΜΙΟΤΗΤΑ

ΑΡΘΡΟ 20

Θα πρέπει να επιτυγχάνεται σαφής κατανόηση μεταξύ των συνεργατών όσον αφορά τους ρόλους, τις υποχρεώσεις, και την συμπεριφορά τους καθ' όλη την διάρκεια του κύκλου της έρευνας, από τον σχεδιασμό της μελέτης, έως την υλοποίηση, αναθεώρηση και διάδοση των αποτελεσμάτων. Μέρος αυτών των συζητήσεων θα πρέπει να είναι η ενίσχυση των ικανοτήτων των τοπικών ερευνητών.

ΑΡΘΡΟ 21

Το χαμηλότερο επίπεδο μόρφωσης, ο αναλφαριθμισμός ή τα γλωσσικά εμπόδια δεν μπορούν ποτέ να αποτελούν δικαιολογία για την απόκρυψη πληροφοριών ή την ελλιπή παροχή τους. Οι πληροφορίες θα πρέπει να παρουσιάζονται πάντα με ειλικρίνεια και με τη μεγαλύτερη δυνατή σαφήνεια. Θα πρέπει να υιοθετείται απλή γλώσσα και διαλογικό ύφος στις κατάλληλες τοπικές γλώσσες για την επικοινωνία με τους συμμετέχοντες στην έρευνα, οι οποίοι μπορεί να αντιμετωπίζουν δυσκολίες να κατανοήσουν την ερευνητική διαδικασία και τις απαιτήσεις.

ΑΡΘΡΟ 22

Η διαφθορά και η δωροδοκία οποιουδήποτε τύπου δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή ή να υποστηριχθεί από ερευνητές που προέρχονται από οποιαδήποτε χώρα.

ΑΡΘΡΟ 23

Χαμηλότερα τοπικά πρότυπα προστασίας προσωπικών δεδομένων ή ευνοϊκότερες διαδικασίες συμμόρφωσης, δεν μπορεί ποτέ να αποτελούν δικαιολογία για την ανοχή της πιθανότητας παραβίασης της ιδιωτικότητας. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δίνεται σε συμμετέχοντες στην έρευνα οι οποίοι διατρέχουν τον κίνδυνο του στιγματισμού, διάκρισης, ή ενοχοποίησης λόγω/μέσω της συμμετοχής τους στην έρευνα.

Ο κώδικας συντάχθηκε από το έργο TRUST υπό την καθοδήγηση της Prof. Doris Schroeder. Υφιστάμενες κατευθυντήριες οδηγίες έχουν διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση του κώδικα.

Παρακαλώ όπως αναφερθείτε στην ιστοσελίδα για τις πηγές από τις οποίες είχαμε σημαντική έμπνευση και για περισσότερες πληροφορίες που αφορούν την συγγραφή και τις δραστηριότητες για προσέλκυση συμμετοχής εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης:
<http://www.globalcodeofconduct.org>.

Ο Τομέας Ηθικής και Ερευνητικής Ακεραιότητας, της Γενικής Διεύθυνσης Έρευνας και Καινοτομίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα προτείνει τον Κώδικα ως έγγραφο αναφοράς στο πλαίσιο των αιτήσεων χρηματοδότησης από το Πρόγραμμα Πλαίσιο.

Προτεινόμενη βιβλιογραφική αναφορά: TRUST (2018) The TRUST Code - A Global Code of Conduct for Equitable Research Partnerships, DOI: 10.48508/GCC/2018.05.

ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑΣ TRUST

Για περισσότερες πληροφορίες:

Email: globalcodeofconduct@uclan.ac.uk

Ιστοσελίδα: www.globalcodeofconduct.org/

TRUST
Equitable Research Partnerships

Αυτό το έργο έλαβε χρηματοδότηση από το πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας Horizon 2020 της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο της συμφωνίας Νο 664771